

Postupak protiv Živka Opačića i Milana Bjedova optuženih za ratni zločin protiv civilnog stanovništva

Mišljenje¹

Kazneni postupak protiv optuženih Živka Opačića i Milana Bjedova zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva postupovno je proveden korektno.

Analizirajući i ocjenjujući izvedene dokaze Sud je – donoseći oslobađajuću presudu - utvrdio da nije dokazano da su optuženici počinili kazneno djelo kojim ih tereti optužnica.

Ovaj postupak vidimo kao primjer podizanja optužnice na temelju istraga koje nisu kvalitetno provedene, a nakon velikog vremenskog proteka od počinjenja zločina, kada su mnogi očevidci već umrli. Tužiteljstvo je prvotnu optužnicu mijenjalo dva puta, a zastupnik optužnice je tijekom dokaznog postupka predlagao da se kao svjedoke ispita osobe koje su u istrazi davale iskaze upravo o, iz optužnice, izostavljenim događajima. Umjesto takvih „lutanja“ s podignutim optužnicama, uz očekivanje da se, takoreći, „prave“ istrage provode tek na glavnim raspravama, smatramo nužnim preotvoriti istrage. U suprotnom ostati će neugodan dojam da organi pravosudnih vlasti nisu na razini primjerenog odgovora nesreći koja se dogodila žrtvama zločina u Sotinu i tolikih drugih zločina. Ostati će dojam da se razmjerima zločina i njegovim posljedicama ne pristupa sustavno, nego prigodničarski s obzirom na aktualne političke i pravosudne događaje koji negdje drugdje zaokupljaju pozornost hrvatske javnosti i više je razdražuju manipulirajući njome, no što joj pokazuju da se, dugoročno gledano, ratni zločin ne smije nikomu «isplatiti».

Obrazloženje

Županijski sud u Vukovaru, u Vijeću sastavljenom od suca Ante Zeljka kao Predsjednika Vijeća, te sudaca porotnika Slavka Teofilovića i Jadranke Kurbel kao članova Vijeća u kaznenom predmetu protiv optuženog Živka Opačića iz Sotina i dr., zbog kaznenog djela iz članka 120. stavak 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske, povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru broj: K-DO-3/01. od 12. srpnja 2007., nakon javno provedene i zaključene glavne rasprave, u prisustvu optuženog Živka Opačića i optuženog Milana Bjedova, zamjenika županijskog državnog odvjetnika Emila Mitrovskog, branitelja po službenoj dužnosti Vojislava Orea i branitelja dr. Marka Babića, dana 19. srpnja 2007. presudio je da se, temeljem članka 354. točka 3. Zakona o kaznenom postupku, optuženi Živko Opačić i optuženi Milan Bjedov oslobađaju od optužbe.

Analizirajući i ocjenjujući izvedeni dokazni postupak, te iskaze optuženog Živka Opačića i optuženog Milana Bjedova, Vijeće je utvrdilo da nije dokazano da su počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavak 1. OKZRH-a prema kojem ih tereti optužnica. Naime, prema presudi, nije dokazano da je optuženi Živko Opačić iz kuće Ivana Matijaševića odveo Tomislava Marinovića, od kada se ovomu gubi svaki trag, i da je tjerao u autobuse, u progonstvo, pripadnike hrvatskog naroda, te da je optuženi Milan Bjedov snažno tukao Andriju Novosela.

Nakon što je optužnica stupila na pravnu snagu, rješenjem Županijskog suda u Vukovaru broj: Kv-125/07. od 23. svibnja 2007., razdvojen je kazneni postupak u odnosu na optuženog Živka Opačića i optuženog Milana Bjedova. Tijekom postupka prvotna je optužnica mijenjana dva puta. Izmjenama od 27. lipnja 2007., a nakon razdvajanja postupka, optuženom Živku Opačiću stavljeno je na teret više kriminalnih radnji, a dopisom od 11. srpnja zastupnik optužbe je iz činjeničnog opisa optužnice izbacio te inkriminacije zbog, kako je obrazložio, omaške pri pisanju optužnice od 27. lipnja 2007. godine.

¹ Prikaz postupka i ključna zapažanja sačinio Robert Adrić, promatrač Centra za mir, nenasilje i ljudska prava - Osijek.

Ovakvi postupci zastupnika optužbe iznenađuju jer su tijekom istrage određeni svjedoci - neposredni očevici (Ivan Matijašević, Ana Radić, Denis Tolp, Nevenka Majcan)- iskazivali upravo o događajima koji su se odnosili na radnje optuženika Opačića, izostavljene zadnjim izmjenama optužnice od 11. srpnja 2007. godine, a u svojoj naravi upravo bi te radnje predstavljale neke od modusa počinjenja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva. Štoviše, tijekom dokaznog postupka zastupnik optužbe predlagao je da upravo te osobe budu ispitane kao svjedoci o tim (izostavljenim) događajima. Predsjednik Vijeća je odbio takav prijedlog s obrazloženjem da te inkriminacije više nisu predmet postupka, tj. da se opt. Opačić izmjenjenom optužnicom više ne tereti za te kriminalne radnje.

No, niti jedna od ovih optužnica nije obuhvatila događaj o kojemu je tijekom istrage govorila Franciska Halilović, i koji se navodi u obrazloženju prvotne optužnice. Naime, rekla je da je od susjede, Ane Torbice, čula da je njenog muža Smaju ubio optuženi Živko Opačić.

Tijekom glavne rasprave nismo zabilježili povrede odredbi ZKP-a. Predsjednik Vijeća je upozorio optuženike na sva njihova zakonska prava i obveze, profesionalno i koncentrirano je upravljao glavnom raspravom, brinuo se da predmet postupka bude svestrano raspravljen, ali vodeći računa i o načelu ekonomičnosti postupka. Kod nekih svjedoka mogla se osjetiti nelagoda i zatečenost onim što ih je očekivalo tijekom ispitivanja.

28. prosinca 2007. godine

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava – Osijek
Documenta, Zagreb
Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb
Hrvatski helsinški odbor, Zagreb

Prikaz postupka

Županijski sud u Vukovaru

Predmet K-41/07; ratni zločin protiv civilnog stanovništva, čl. 120. st.1 OKZ-a RH

Optuženici: Živko Opačić (umro nakon objave presude)
Milan Bjedov

Žrtve - pretučeni: Stjepan Rac, Andrija Novosel, Đuro Miholjčanin, Miroslav Đulabić,

Nestali: Vladimir Radić, Miroslav Raguž, Andrija Rajs, Martin Fischer, Anđelko Kunac, Tomislav Marinović, Krešimir Đukić, Hrvoje Đukić, Sidonija Đukić, Marko Ivančić, Đuro Počić, Stipo Mikulić, Mijo Andrijanić, Josip Hodovan, Andrija Varga, Dražen Tolp, Danko Kušić, Ante Luketić, Zoran Margarin, Dražen Luketić, Marko Filipović, Kata Filipović, Marko Raguž, Mira Raguž, Marko Kušić, Manda Kušić, Ivo Matiješević, Henrik Sili. **Naknadno su ekshumirani:** Marin Škarica, Josip Novak, Slavko Novak, Vlatko Marinović, Pero Procek, Smajo Halilović, Nikola Kušić, Stipan Mikulić.

Zastupnik optužnice:

Emil Mitrovski, Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru

Branitelji:

Vojislav Ore i dr. Marko Babić, odvjetnici

Vijeće za ratne zločine:

Sudac Ante Zeljko, Predsjednik Vijeća
Sutkinja Jadranka Kurbel, članica Vijeća
Sudac Slavko Teofilović, član Vijeća

Optužnica

Županijsko državno odvjetništvo u Vukovaru je, nakon provedene istrage, podnijelo optužnicu broj K-DO-3/01 od 5. svibnja 2006. godine Županijskom sudu u Vukovaru protiv okrivljenika: Milana Bjedova, Živka Opačića, Milana Ostojića, Mladena Drače, Žarka Miloševića, Biserka Kovačevića, Slobodana Kovačevića, Mirka Kovačevića, Branka Lalića, Zoreta Macure, Gorana Pavića, Borisa Anojića, Željka Jokića, Jovanke Martić, Željka Mijakovca, Predraga Bezbradice i Veljka Vasiljevića zbog kaznenog djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom - ratnoga zločina protiv civilnog stanovništva iz čl.120.st.1.OKZ-a RH.

Okrivljenike se tereti da su od 10. listopada 1991. godine do travnja 1992. godine, nakon okupacije mjesta Sotin od strane tzv. JNA i srpskih paravojskih postrojbi, uspostavili okupacijsku vlast i osnovali tzv. Štab Teritorijalne obrane kao tijelo mjesne vlasti u kojem je okrivljeni Milan Ostojić kao zapovjednik, skupa sa ostalim okrivljenicima kao pripadnicima tzv. Štaba, a u namjeri da preostalo hrvatsko civilno stanovništvo otjeraju iz mjesta Sotin i učine to mjesto potpuno srpskim etničkim mjestom. Protivno odredbama Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata optuženici su ubijali i tukli civile hrvatske nacionalnosti, prema njima nečovječno postupali, provodili raseljivanja, primjenjivali zastrašivanje i teror, protuzakonito zatvarali, prinuđivali na službu u oružanim snagama neprijateljske sile, prinuđivali na rad, pljačkali imovinu stanovništva, odvodili ljude u nepoznatim pravcima od kada im se gubi svaki trag (35 osoba), dok su 27. prosinca 1991.g. sve hrvatske obitelji morale napustiti svoje kuće i imanja ostavljajući svu svoju imovinu, te prijeći na slobodni dio Republike Hrvatske. Okrivljenog Živka Opačića posebno se tereti za nestanak Tomislava Marinovića i sudjelovanje u protjerivanju Hrvata iz Sotina, a okrivljenog Milana Bjedova da je s još jednom osobom pretukao Andriju Novosela,

dakle, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme okupacije civilno stanovništvo ubijali, mučili i prema njemu postupali nečovječno, provodili raseljivanje, primjenjivali zastrašivanje i teror, protuzakonito zatvarali, prinuđivali na službu u oružanim snagama neprijateljske sile, prinuđivali na rad i pljačkali imovinu stanovništva.

Nakon što je optužnica stupila na pravnu snagu, rješenjem Županijskog suda u Vukovaru broj: Kv-125/07. od 23. svibnja 2007., razdvojen je kazneni postupak u odnosu na optuženog Živka Opačića i optuženog Milana Bjedova.

Državno odvjetništvo je u dva navrata mijenjalo optužnicu, prvi put 27. lipnja 2007., u kojoj je optuženom Živku Opačiću stavljeno na teret više dodatnih kriminalnih radnji, i drugi put 11. srpnja 2007. u kojoj su tom prilikom u odnosu na optuženog Živka Opačića izostavljene dodane kriminalne radnje. Tako se optužnicom od 27. lipnja okrivljenoga Opačića, osim za nestanak Tomislava Marinovića i protjerivanje Hrvata iz Sotina, teretilo i da je iz kuće Nevenke Majcan, drugoga dana nakon pada Sotina, odvezao traktor koji nikada nije vratio, s Nikolom Lončarom vodio Denisa Tolpa na prisilni rad, i zajedno s Željkom Mijakovcem i Draganom Lončarom iz kuće Ane Radić odnio zlatnu narukvicu, dva zlatna lančića, i nekoliko zlatnih prstena. U dopisu od 11. srpnja zastupnik optužbe je iz činjeničnog opisa optužnice izbacio te inkriminacije zbog, kako je obrazložio, omaške pri pisanju optužnice od 27. lipnja 2007. godine.

Niti jedna od ovih optužnica nije obuhvatila događaj o kojemu je tijekom istrage govorila Franciska Halilović. Naime, rekla je da je od susjede, Ane Torbice, čula da je njenog muža Smaju ubio Živko Opačić.

Tijekom istrage određeni svjedoci-neposredni očevici (Ivan Matijašević, Ana Radić, Denis Tolp, Nevenka Majcan) iskazivali su upravo o događajima koji su se odnosili na radnje optuženika Opačića izostavljene zadnjim izmjenama optužnice od 11. srpnja 2007. godine. Štoviše, tijekom dokaznog postupka zastupnik optužbe je predlagao te osobe da svjedoče upravo o tim (izostavljenim)

okolnostima i događajima. Predsjednik Vijeća je odbio takav prijedlog zastupnika optužbe s obrazloženjem da te okolnosti više nisu predmet postupka, tj. da se optuženoga Opačića više ne tereti za te kriminalne radnje.

Obrana optuženika o krivnji

Optuženi Živko Opačić i optuženi Milan Bjedov izjavili su da se ne smatraju krivima za kaznena djela za koja ih se tereti javnom optužbom. Svoje obrane su iznijeli na kraju dokaznog postupka.

Tijek postupka

Glavna rasprava započela je 12. srpnja 2007. godine i trajala do 19. srpnja 2007. godine. Optuženi su se tijekom postupka nalazili u pritvoru. 19. srpnja 2007. godine je **objavljena presuda** kojom se, temeljem članka 354. st.3. Zakona o kaznenom postupku, optuženi Živko Opačić i optuženi Milan Bjedov **oslobađaju optužbe**. Vijeće je odmah donijelo **rješenje o ukidanju pritvora** za obojicu optuženika i oni su pušteni na slobodu. Pisana presuda je strankama dostavljena u prosincu 2007. godine. Optuženi Živko Opačić je u međuvremenu je preminuo.

Vijeće za ratne zločine je bilo sastavljeno od troje profesionalnih sudaca Županijskog suda u Vukovaru. Nije bilo prigovora na sastav Vijeća.

Tijekom glavne rasprave nisu povrijeđene odredbe ZKP-a o javnosti iste. Postupak su pratili predstavnici OSCE-a, monitori Centa za mir, nenasilje i ljudska prava - Osijek, obitelji optuženih i obitelji žrtava, novinari. Atmosfera u sudnici je bila mirna.

Postupak je procesno proveden korektno.

Predsjednik Vijeća je upozorio optuženike na sva njihova zakonska prava i obveze, profesionalno i koncentrirano upravljao glavnom raspravom, brinuo da predmet postupka bude svestrano raspravljeno, ali vodeći računa i o načelu ekonomičnosti postupka (odbio određene dokazne prijedloge zastupnika optužbe). Kod nekih svjedoka mogla se osjetiti nelagoda i zatečenost onim što ih je očekivalo tijekom ispitivanja.

Dokazni postupak

Ispitani su svjedoci: Goran Matijašević, Ivan Matijašević, Milica Vujaković, Vjekoslav Vučemil, Stjepan Rac, Ivan Tetkić i Dragica Urukalović, te sudsko-medicinski vještak dr. Anto Blažanović. Pročitani su iskazi svjedoka Mande Skeledžić (umrla), svjedoka Anice Marinović (umrla), kao i svjedoka Marije Matijašević (narušeno zdravstveno stanje – nepokretna). Izvršen je uvid u smrtne listove za Mandu Skeledžić i Anicu Marinović i u medicinsku dokumentaciju Marije Matijašević.

Odbijen je prijedlog Državnog odvjetništva za ispitivanje svjedokinje Ane Radić i Nevenke Majcan, a radi ispitivanja o navodima da je optuženi Živko Opačić sudjelovao u pljačkanju kuća pripadnika hrvatskog naroda, da je sudjelovao u otuđenju poljoprivrednih strojeva, traktora, s obrazloženjem da to nije predmet ovog kaznenog postupka. Odbijen je i prijedlog za ispitivanje svjedoka Josipa Tetkića, Ane Radić, Lazara Morokvašića, Zorana Anojčića, Zorana Rufa, Nikole Bezbradice, Josipa Sića, Janje Raguž, Milana Mikulića i Denisa Tota o navodima/optužbama po kojima su pripadnici hrvatskog naroda morali nositi bijelu traku, na kućama držati bijelu plahu i dr., jer su te činjenice već ranije utvrđene.

Materijalni dokazi

Izvršen je uvid u smrtne listove za svjedokinje Mandu Skeledžić i Anicu Martinović te u medicinsku dokumentaciju za svjedokinju Mariju Matijašević.

Svjedok Goran Matijašević je izjavio da je 30.11. 1991. otišao iz Sotina u Ilok, a potom konvojem u Zagreb, te da o događajima u Sotinu nema osobnih spoznaja. O događajima su mu pričali baka Marija

i djed Ivan, koji su iz Sotina protjerani 27.12.1991.g., među ostalim i da je opt. Živko Opačić iz njihove kuće odveo Tomislava Marinovića.

Sudsko-medicinski vještak, dr. Ante Blažanović, izjavio je da o ozljedama Tomislava Marinovića i Andrije Novosela, za koje se tereti optuženik, ne može ništa reći. Oštećenici nisu obuhvaćeni njegovim nalazom i mišljenjem, jer vezano uz njih nije raspolagao bilo kakvom medicinskom dokumentacijom.

Svjedok Ivan Matijašević izjavio je da je opt. Živko Opačić iz njegove kuće odveo Tomislava Marinovića 17.10. 1991.g., desetak minuta nakon 15,00 sati, čemu su nazočili i svjedokov sin, šogor, supruga i jedna susjeda. Zna da je to bilo baš 17. 10., jer se dogodilo tri dana nakon ulaska tzv. JNA i paravojnih srpskih jedinica u Sotin. Nakon što ga je predsjednik Vijeća izvjestio da je u istrazi rekao da je Tomislav Marinović odveden 18 10. 1991.g., svjedok je ustvrdio da je to bilo ipak 17.10., uz napomenu da tih dana nisu imali kalendar. Sjeća se da je Opačić bio član paravojnih jedinica.

Od okupacije Sotina do protjerivanja iz sela svjedok je radio u gostionici „Dva lovca“ koja je bila prenamjenjena da služi kao menza za vojsku i civile koji nisu imali što jesti. Za taj rad nije bio plaćen. Misli da su Srbi nosili bijele trake i obilježivali kuće bijelim trakama da bi se razlikovali, ali se sjeća da su traku imali i neki Hrvati pa tako i on, jer se nije htio razlikovati, no da su mu je ubrzo skinuli. Trake su većinom nosili vojnici. Hrvate su novačili u srpske paravojne jedinice. Tko ne bi pristao bio bi odveden i više se nikada ne bi vratio. To se dogodilo i njegovu sinu kojeg je odveo Bezbradica. Opt. Bjedova nije često viđao jer se ovaj ni po čemu nije isticao.

Svjedok Vjekoslav Vučemil izjavio je da je u vrijeme rata 1991.g. radio u klaonici kao čistač, ali svega 5-6 dana jer je bio bolestan od batina koje je dobio na ispitivanju u Štabu TO. U njegovoj ulici vojska je zaposjela sve kuće pa ga je Opačić pozvao da bude kod njega. Zadržao se kod njega 5-6 dana. Pomogao mu je popraviti krov, ali nitko ga na to nije tjerao. Misli da su Hrvati na kućama imali bijele ručnike, a za Srbe ne zna. Svi Hrvati su oko ruke morali nositi bijele trake. Misli da je policijski sat vrijedio za sve. Bojao se je jedino vojske od koje ga je Opačić nekoliko puta spasio. Opačić je tijekom rata vozio traktor u seoskoj Zadruzi. Sjeća se da mu je Manda Skeledžić, nakon izlaska od istražnog suca, rekla: “Al sam ih“, što je, poznavajući Mandu, shvatio kao da je lagala u svom iskazu.

Svjedokinja Milica Vujaković izjavila je da je u listopadu 1991. g. bila u Sotinu, radila je u gostionici „Dva lovca“. S njom su radili i Tomislav Marinović i Ivan Matijašević. Pet-šest dana nakon ulaska vojske u Sotin, oko 14,00-15,00 sati, su dva vojnika došla do gostionice i odvela Marinovića. Nakon toga ga više nije vidjela. Misli da Opačić i Matijašević nisu bili u ikakvoj zavadi prije rata. Opačić je radio u seoskoj Zadruzi kao traktorist. Ne zna je li tko tukao Andriju Novosela. Hrvate su kupili po selu, ali ne zna jesu li ih tjerali u autobuse, a ako jesu ne zna tko je to radio.

Svjedokinja Manda Skeledžić, u svom iskazu danom u zapisnik tijekom istrage, izjavila je da su Hrvati morali nositi oko ruku bijele trake i na kuće stavljati bijele plahte. Jednog dana u kuću su joj došli Zoran Macura i opt. Milan Bjedov naoružani kalašnjikovima, pregledavali su im kuću i tom prilikom su isprebijali njenog sina Andriju Novosela. Još su im u nekoliko navrata pretražili kuću tražeći oružje i Hrvate koji su se skrivali. Istjerani su zajedno s ostalim Hrvatima iz sela.

Svjedokinja Anica Marinović, u svom iskazu danom u zapisnik tijekom istrage, izjavila je da je čula da je njen suprug Tomislav Marinović radio u gostionici „Dva lovca“, zajedno s Ivanom Matijaševićem i još nekim ljudima, te da je upravo optuženi Opačić odveo njenog supruga iz Matijaševićeve kuće. Od tada nije ništa saznala o njegovoj sudbini.

Svjedokinja Marija Matijašević, u svom iskazu danom u zapisnik tijekom istrage, izjavila je da su im nakon pada Sotina domaći Srbi svakodnevno premetali kuću i tražili njenog sina Ivicu. Suprug Ivan

je prisilno radio u gostionici „*Dva lovca*“ sve dok nisu protjerani iz Sotina zajedno s ostalim Hrvatima. Pokupili su ih po selu i utrpali ih u autobuse koji su se nalazili u centru sela. U Sotinu su se iz progonstva vratili 1998. godine. Nije govorila o odvođenju Tomislava Marinovića, niti ga spomenula u bilo kojem kontekstu.

Svjedok Stjepan Rac, mještani Sotina, istjeran je iz Sotina 27. prosinca 1991.g. Tog su dana domaći Srbi skupili po selu sve Hrvate koji su morali otići, njih osamdeset i troje (83), i doveli ih u centar sela gdje su ih čekali autobusi. Oko autobusa su bili skoro svi Srbi iz Sotina, no nisu svi bili naoružani. Pri ulasku u autobuse nisu ih gurali, ni tukli.

Inače, Srbi su oko ruke nosili crvenu traku, a Hrvati bijelu. Hrvati su i na kućama morali imati bijele zastave. Što se tiče policijskog sata zna da je vrijedio za Hrvate, a je li vrijedio i za Srbe ne zna. Svako jutro dolazili su po njega i odvodili ga na rad u klaonicu. Slobodan Kovačević je govorio da svi moraju raditi, a to je spominjao i Mile Ostojić. Dok je bio u kući u Sotinu nije se pucalo po njoj, a ne zna je li se pucalo po drugim kućama. Milorad Viškić je bio glavni u Teritorijalnoj obrani u Sotinu, a i tukao ga je.

Zna da je optuženi Živko Opačić radio u trgovini u Sotinu. Ne zna od kojeg datuma, no radio je u trgovini u vrijeme kada je svjedok bio prognan. U trenutku kad su ulazili u autobuse bilo je dosta Srba, ne sjeća se je li među njima bio optuženi Živko Opačić. Nakon što je upoznat s iskazom tijekom istrage, u kojem je rekao da je Opačić bio naoružan kad su ulazili u autobuse, svjedok je rekao da se ne može sjetiti je li koji od prisutnih optuženika bio naoružan kad su utjerivani u autobuse. No, zna one koji su bili naoružani.

Optuženog Bjedova nije vidao u Sotinu tih ratnih dana.

Svjedok Ivan Tetkić je izjavio da su Hrvati morali nositi bijele trake oko ruke i na kućama. Po njemu je policijski sat važio za sve, i za Hrvate i za Srbe. Po kućama je pucano, ali ne i po njegovoj. Morao je ići raditi, a to mu je naredio Mile Ostojić. U Sotinu je ostao i tijekom okupacije. Za rad su dobivali polovicu iznosa koji su trebali dobiti, dok su Srbi dobivali puni iznos. Bio je mobiliziran. Mirko Opačić je bio član TO, dok opt. Živka Opačića nije vidao. Nije vidao ni opt. Milana Bjedova.

Svjedokinja Dragica Urukalović je izjavila da su Hrvati na rukavima i na kućama morali imati oznake, bijele trake. Policijski sat je vrijedio samo za Hrvate. Po njenoj kući se nije pucalo, ali se pucalo na kraju sela po drugim hrvatskim kućama. Morala je ići raditi, to su joj naredili Srbi iz sela, ali to nije bio niti jedan od optuženika. Iz Sotina je izašla 13.11.1991. godine. Nijedan od optuženika nije ju maltretirao.

Obrana

Branitelji su bili prisutni tijekom cijele rasprave.

U tijeku istrage **opt. Živko Opačić i opt. Milan Bjedov** branili su se šutnjom. Obranu su iznijeli na glavnoj raspravi održanoj 19. srpnja 2007. godine.

Obrana optuženog Živka Opačića

Optuženi Živko Opačić izjavio je da je u ratno vrijeme bio u Sotinu, a i inače živi u Sotinu. Nije bio u Teritorijalnoj obrani, ali je i pored toga bio naoružan kalašnjikovom koji mu je dala vojska. Najprije je traktorom po selu vozio vodu, a potom kukuruz u Šid. Ne zna točno datum, ali radilo se o 11. mjesecu 1991., kad je počeo raditi u trgovini u selu. Trgovina je bila u sklopu Zadruga, a i traktor je, također, bio zadružni.

Poznavao je Tomislava Marinovića, jer su bili susjedi, nije znao da je radio u gostionici „Dva lovca“. Nema nikakvih saznanja o odvođenju Tomislava Marinovića, ne zna kad se to dogodilo i tko ga je odveo. Traktor je vozio od 7 sati ujutro do 5 sati poslijepodne, tako da ga je hvatao policijski sat, pa ne zna što se događalo u selu u to vrijeme.

Nije bio u centru sela kada su Hrvati ulazili u autobuse i odlazili u Šid. U to je vrijeme radio u trgovini. Trgovina je od mjesta gdje su se Hrvati ukrcavali u autobuse udaljena oko 100 metara, ali nalazi se iza parka pa nije mogao vidjeti centar sela i što se tamo događalo. Od jednog mještana je čuo da su Hrvati ukrcavani u autobuse.

Sve vrijeme rata stanovao je u Sotinu i nikamo nije išao. Uhićen je u svojoj kući u Sotinu. Nije išao iz sela, jer smatra da nizašto nije kriv.

Obrana optuženog Milana Bjedova

Optuženi Milan Bjedov izjavio je da je 3.8.1991. g. s obitelji pobjegao iz Vukovara, gdje je stanovao, u Šid. Koncem 10. mjeseca došao je u Sotin, jer su mu stalno dolazile poruke da će mu zapaliti očevu kuću u Sotinu ako ne dođe. Kad je došao u Sotin našao je očevu kuću izrešetanu i opljačkanu. Bio je u jednoj kući i nikamo nije izlazio, tek su mu nakon 15-ak dana dopustili da preseli u kuću svojih roditelja.

Nije tukao Andriju Novosela, a ni ikoga drugog. Mama mu je imala plac koji se prostirao prema kući Mande Skeledžić, ne zna jesu li bile u svađi, a inače Mandu Skeledžić je poznavao, preko svojih roditelja, kao prgavu ženu. Ne zna je li njena optužba protiv njega potekla od toga što ju je njegova majka vidjela, kao i još neke žene, da krađu povrće iz njenog vrta. Roditelji su mu umrli 1992.godine. Misli da su umrli jer nisu imali što jesti.

Onoga dana kad su Hrvati odvođeni iz Sotina već je bio u Novom Sadu.

Optuženog Živka Opačića poznaje, bratić mu je.

Branitelj Vojislav Ore detaljno je analizirao provedeni dokazni postupak, posebno imajući u vidu dvije točke, i to, navodno Opačićevo odvođenje Tomislava Marinovića i tjeranje mještana Sotina hrvatske nacionalnosti u autobuse. Rekao je kako smatra da za odvođenje Tomislava Marinovića postoje bar tri verzije tog događaja, a u vrijeme tjeranja u autobus optuženi Živko Opačić tvrdi da je radio. Slijedom ovog predložio je da se optuženi Živko Opačić oslobodi i da mu se ukine pritvor.

Branitelj dr. Marko Babić također je analizirao dokazni postupak vezano za inkriminirajući događaj koji se stavlja na teret optuženom Milanu Bjedovu. Rekao je da je u vezi tog događaja sve bez detalja, sve je nedefinirano, nema opisa čime je Andrija Novosel udaran, koliko puta, itd., a i sama svjedokinja Manda Skeledžić nije iznijela te detalje u svom iskazu. Zbog načela „in dubio pro reo“ predložio je donošenje oslobađajuće presude i zatražio ukidanje pritvora za svog branjenika.

Optuženici su se pridružili završnim govorima svojih branitelja i ponovili da nisu počinili kaznena djela za koja se terete.

Presuda

Vijeće je 19. srpnja 2007. godine **objavilo presudu** kojom se, temeljem članka 354. st.3. Zakona o kaznenom postupku, optuženi Živko Opačić i optuženi Milan Bjedov **oslobađaju optužbe**.

Analizirajući i ocjenjujući izvedeni dokazni postupak, te iskaze optuženog Živka Opačića i optuženog Milana Bjedova, Vijeće je utvrdilo **da nije dokazano** da su počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavak 1. OKZRH-a. Naime, nije dokazano da je optuženi Živko Opačić iz kuće Ivana Matijaševića odveo Tomislava Marinovića, od kada se ovomu gubi svaki trag, i da je tjerao u autobuse pripadnike hrvatskog naroda, te da je optuženi Milan Bjedov snažno tukao Andriju Novosela, sina Mande Skeledžić u njezinoj kući.

Konstatacije – činjenice iz preambule (uvoda) optužnice Vijeću nisu sporne, jer su gotovo općepoznate, a dodatno su na njih ukazali skoro svi ispitanici svjedoci, pogotovo svjedoci Dragica Urukalović, Manda Skeledžić i Stjepan Rac. Sotin je okupiran 1991. od strane postrojbi bivše JNA i pripadnika paravojskih postrojbi. Pripadnicima hrvatskog naroda bila je ograničena sloboda kretanja, uvedene su propusnice i policijski sat, na lijevom ramenu morali su nositi bijelu traku, a na kuće su morali staviti bijele plahte itd. Jedino je svjedok Ivan Matijašević u svom iskazu na glavnoj raspravi bio prilično konfuzan, po njemu su bijele trake nosili pripadnici hrvatskog, kao i pripadnici srpskog naroda, što nije utjecalo na konačan zaključak Vijeća.

Isto tako nije sporno da je iz kuće svjedoka Ivana Matijaševića odveden Tomislav Marinović i da mu se od tada gubi svaki trag, te da su pripadnici hrvatskog naroda 26. prosinca 1991. nakon okupljanja u centru sela morali napustiti selo. Međutim, Vijeću je sporno kakav je bio udio u svemu tome optuženog Živka Opačića, kao i je li optuženi Milan Bjedov tukao Andriju Novosela.

U presudi se obrazlaže da su o odvođenju Tomislava Marinovića svoje spoznaje iznijeli svjedoci Ivan Matijašević, Milica Vujaković, Anica Marinović, Marija Matijašević i Vjekoslav Vučemil. Neposredna saznanja imali su Ivan Matijašević i Milica Vujaković. Oni su, međutim, iznijeli sasvim različite navode svojih neposrednih spoznaja.

Vijeće obrazlaže da je svjedok Ivan Matijašević tijekom istrage dao samo šturu konstataciju kako je Tomislava Marinovića 18. listopada 1991. odveo optuženi Živko Opačić, iako se već tada nametao cijeli niz pitanja koja su tražila odgovore, kao, npr., gdje su se nalazili u trenutku odvođenja, je li još netko bio prisutan u trenutku odvođenja, pod kojim je točno okolnostima žrtva odvedena, gdje je u kritično vrijeme radio Tomislav Marinović itd. Na glavnoj raspravi od 17. srpnja 2007. svjedok nije pojasnio ništa od navedenog, osim što je rekao da je Tomislav Marinović odveden u „Donji kraj“ i da ne zna što je bilo s njim, te da su tada prisutni bili još svjedokov sin i šogor koji više nisu živi, njegova supruga, te jedna baka koja također nije živa.

Svjedokinja Milica Vujaković u svom iskazu bila je decidirana govoreći kako je poznavala Tomislava Marinovića, a poznaje i svjedoka Ivana Matijaševića. Rekla je da su pet – šest dana po ulasku vojske u selo, negdje između 14,00 i 15,00 sati, u gostionicu „Dva lovca“ došla dva nepoznata vojnika, obratila se Tomislavu Marinoviću riječima: „Čiko, ideš s nama“, a on je to prokomentirao riječima: „Nismo ništa krivi, ja imam zeta Srbina“, te su ga odveli, ali ne zna kamo. Odbacila je mogućnost da je optuženi Živko Opačić odveo Tomislava Marinovića.

Svjedokinja Marija Matijašević u svom prvom iskazu, i to tijekom istrage, uopće nije opisivala događaj koji je opisao njezin suprug svjedok Ivan Matijašević, a koji se odnosi na odvođenje Tomislava Marinovića.

Ostali svjedoci nisu imali neposrednih saznanja a iskazivali su sasvim različito. Svjedokinja Anica Marinović nema neposrednih opažanja, sve je čula od drugih mještana, a vezano za Tomislava Marinovića najprije je čula da su u dvorištu gostionice „Dva lovca“ drva rezali Pavo Viduman i svjedok Ivan Matijašević, kada je netko došao i rekao da Tomislav više ne mora dolaziti na posao. Nadalje, također je čula da je Opačić odveo Tomislava Marinovića iz podruma Ivana Matijaševića. Svjedok Vjekoslav Vučemil rekao je da ne zna ništa o Marinovićevom odvođenju iz Matijaševićevog podruma.

Posebno su obrazloženi međusobno kontradiktorni iskazi svjedoka Ivana Matijaševića i svjedokinje Milice Vujaković. (u točki 1.)

U presudi su posebno analizirane sve inkriminacije kojima se tereti optuženi Živko Opačić.

Točka 1.

Svjedokinja Milica Vujaković kategorična je u tvrdnji da Tomislava Marinovića nije odveo optuženi Živko Opačić, već dva nepoznata vojnika. Smisljeno je iskazivala o svemu što je prethodilo odvođenju, počev od iskazivanja gdje je radila, tko je bio s njom, pa do opisa što je u vrijeme odvođenja radio

Tomislav Marinović. U prilog tvrdnjama svjedokinje Milice Vujaković ide i iskaz svjedokinje Marije Matijašević, supruge svjedoka Ivana Matijaševića, koja u svom iskazu uopće nije spominjala navodni događaj vezan za odvođenje Tomislava Marinovića. Svjedokinja Anica Marinović u međuvremenu je umrla, tako da je se nije moglo pozvati radi detaljnijeg ispitivanja o okolnostima odvođenja Tomislava Marinovića, odnosno, pogotovo o okolnostima u kojima je, i od koga, je čula da ga je odveo upravo optuženi Živko Opačić.

Nije beznačajno ni to da je optuženi Živko Opačić dobrom dijelu ispitanih svjedoka pomogao, da je ostao živjeti u Sotinu i nakon što su se iz progonstva vratili pripadnici hrvatskog naroda, a to važi i za njegovu cijelu obitelj.

Iskazi ispitanih svjedoka i njihova prethodna analiza doveli su do sumnje o tome je li optuženi Živko Opačić stvarno odveo Tomislava Marinovića, a od kada se ovomu gubi svaki trag. Kao što je već rečeno, iskaz svjedokinje Milice Vujaković ne može se isključiti kao nevjerodostojan samo pukim obrazloženjem da je ostala u Sotinu za vrijeme okupacije sela, i da poznaje optuženog Živka Opačića, i da je kao takva bila zainteresirana za izbjegavanje kaznene odgovornosti optuženog Živka Opačića.

Točka 2.

Vijeće smatra evidentnim da su mještani sela Sotin kao pripadnici hrvatskog naroda protjerani pred Božić 1991., kada su bili prisutni skoro svi pripadnici srpskog naroda. Tome su prethodili obilasci kuća pripadnika hrvatskog naroda s upozorenjima o neminovnosti odlaska, i da radnje vezane za iseljivanja od strane naoružanih osoba same po sebi predstavljaju samo manifestaciju općenitog postupanja tadašnje vlasti u selu, sve dok se to ne konkretizira kroz opipljivi opis radnji prisile koja bi se mogla vezati za određenu osobu imenom i prezimenom.

Nitko od ispitanih svjedoka nije decidirano iskazao da je optuženi Živko Opačić viđen u centru sela u kritično vrijeme, pa čak i da je išao od kuće do kuće pripadnika hrvatskog naroda prenoseći narednja tadašnje vlasti da moraju otići. Svjedok Ivan Tetkić iznosi da optuženog Živka Opačića tada nije vidao. Prema svjedoku Stjepanu Racu fizičke prisile za ulazak u autobus nije bilo, i to ne samo prema njima, nego i prema drugima, ne sjeća se je li optuženog Živka Opačića tada vidio u centru sela. Svjedokinja Manda Skeledžić saznala je od svog sina da se moraju spremati i doći u centar sela radi odlaska, nije rekla od koga je njen sin dobio tu naredbu. Da mora izići iz sela svjedok Ivan Matijašević je doznao od Gorana Pavića i Predraga Bezbradice koji su naoružani došli u njegovu kuću. Svjedok Vjekoslav Vučemil nije mogao za optuženog Živka Opačića reći ništa loše, naprotiv, kada je bio istjeran iz svoje kuće, optuženi Živko Opačić najprije ga je držao u svojoj kući, a nakon prigovaranja da drži ustašu, premjestio ga je kod njegove prijete.

Optuženi Živko Opačić tvrdio je da nije bio u centru sela Sotin kada su pripadnici hrvatskog naroda ulazili u autobuse i odvođeni u Šid. Tada je radio u trgovini. I nakon mirne reintegracije, te povratka pripadnika hrvatskog naroda, nije otišao iz sela, jer se nije osjećao krivim.

Slijedom navedenog proizlazi da optuženog Živka Opačića nitko od ispitanih svjedoka nije vidio da je išao od kuće do kuće pripadnika hrvatskog naroda, prijetio im i prenosio narednja da moraju otići iz sela, da je nekog pod oružjem sprovodio, i da je na mjestu ulaženja u autobuse na bilo koji način manifestirao prisilu, naprotiv, čak je decidirano tvrdio (Opačić) da na mjestu okupljanja tada uopće nije bio, već da je radio u trgovini.

Vijeće je analiziralo i postupke optuženoga Milana Bjedova.

Vijeće obrazlaže da jedino polazište za tvrdnju navedenu u činjeničnom opisu optužnice, da je optuženi Milan Bjedov tukao Andriju Novosela u kući Mande Skeledžić, jest upravo njezin dio iskaza u istrazi, gdje je doslovno samo navela „tukli su moga sina“. Izostalo je preciziranje čime, po kojem dijelu tijela, kojim intenzitetom i s kojim posljedicama. U obrazloženju presude se navodi da je u

činjeničnom opisu korišten je izraz „snažno tukao“, koji je suviše općenit i nedostaje mu konkretni opis te da bi se čak moglo reći da je pridjev „snažno“ proizvoljno uvršten u činjenični opis optužnice², jer ga jedini ispitaní neposredni očevidac, svjedokinja Manda Skeledžić, nije koristila. Svjedokinja Manda Skeledžić je u međuvremenu umrla tako da se nije moglo naknadnim ispitivanjem pojasniti što se ustvari dogodilo.

Svjedok, oštećeni Andrija Novosel, također je u međuvremenu umro, a do tada nije ispitivan, te su izostale direktne spoznaje o tome što se stvarno dogodilo kritičnog dana.

Optuženi Milan Bjedov porekao je da je tukao Andriju Novosela, ali ne samo njega, nego niti bilo koga drugog. Poznao je svjedokinju Mandu Skeledžić kao prgavu ženu. Do te spoznaje došao je preko svojih roditelja. Njegovi roditelji su se porječkali sa svjedokinjom Mandom Skeledžić, jer su nju i još neke vidali kako krađu povrće iz njihovog vrta. Pretpostavlja da ga je zbog toga optuživala. Njegovi roditelji su također u međuvremenu umrli.

Nedorečenost iskaza svjedokinje Mande Skeledžić, njezina smrt, ali i smrt Andrije Novosela i roditelja optuženog Milana Bjedova, izostanak drugih očevidaca, mogućnosti osvete od strane svjedokinje Mande Skeledžić, zbog loših odnosa s roditeljima optuženog Milana Bjedova, i proizvoljnost u činjeničnom opisu optužnice, kada je dodan pridjev „snažno“, iako to svjedokinja Manda Skeledžić u ovom iskazu nije istakla, doveli su do zaključka Suda o nedokazanosti predmetne radnje koja je stavljena na teret optuženom Milanu Bjedovu.

Vijeće smatra da je optuženi Milan Bjedov pomagao mnogim mještanima sela Sotin, pripadnicima hrvatskog naroda, da nitko od ispitanih svjedoka, izuzev svjedokinje Mande Skeledžić, ništa loše za njega nije rekao, a što posebno važi za svjedoka Ivana Tetkića i svjedoka Dragicu Urukalović, te da je zajedno sa svojom obitelji ostao živjeti i dalje u Sotinu i nakon što su se pripadnici hrvatskog naroda vratili iz progonstva, što je samo po sebi indikativno i govori o njegovoj osobnosti.

Žalbeni postupak

Zastupnik optužbe podnio je žalbu protiv presude.

² U činjeničnom opisu optužnice od 11. srpnja 2007. godine nismo našli riječ „snažno“.